

Arany két levele.

Dr. Károlyi Gyula ír lelketelelő szivességéből Arany két érdekes kicirata, két level felkelti előttem. A nagy költő betegsége kezdett ismertetni a levelek s az 1862. ben elhunyt dr. Károlyi Sámuelhez vannak intőve, ha A. J. nagykirályi tanácskodása alatt, mint rósi főorvos, a költő legbizalmasabb barátai köré tartozott.

Az első, mely 1861. okt. 5. én kelt így hangzik:

Kedves barátom! kötelességemre tetted volt, hogy néhány nap elteltén, írjak egésségi állapotomról; de én részemim, részem halogató rendszerem miatt mindeaddig elmulasztottam. Most, quia deus nobis haec otia fecit, hogy t. i. keményuladással semmedek, midőn sem olvashom, sem írnom, sem pipáshom nem szabad, — meglopom a percet és, habár topogató, tudósítalak szerencséd hatóságáról.

Mire orokot megkaptam, némi kis javulást már lájtattam magam, s azóta — közönnyel mondom ezt — csakugyan jobban vagyok; esti szédülésim, éjjeli forróságom elmúlt és ha keményim miatt lehetne talán már ismét lépés volna, úgy dolgozni, mint előttem. A zúgás — természetesen — megmaradt, de 8 év óta sokkal kevesebb, mint meg teljesen, csak néha nagyobb, mikor kisebb mértékben hűvösöztet.

Megvárthatom-e becses recepted, s előforduló alkalmakkor használhatom-e ismét, vagy mindannyiszor inkább a receptedről dőljön le, hogy a tüneteket? Megbocsát, de engem csak a recepted vonz már régi bizalmas. Te Pestre jössz, látogass meg, kérlek, hogy szíves is megköszönhessem szíves segítségedet. Kedvesidnek legforróbb udvarletimbe küldjünk, tégd pedig él ez barátod Arany János.

A második level, mely okt. 17. ikeről van kelteztve, de csak két nappal később indult utunka már közelebbi s bővebb értesítést ad a költő betegsége fejlődéséről. Szövege e következő:

Kedves barátom! Véletlenül megint cura alá jöttem. Elmondom a történetet. Minapi bajom alkalmával, mielőtt nekem intem volna, panaszkodtam Salamon Ferencknek, aki hozzám eljárogat, munkaképtelenségem etc. felől. Együtt talán azt is hogy nincs orvos itt Pesten, hátha ismeretségi folyton bizalommal járulhatnék, csak a hirtelen oly nagy urak, hogy talán nem is gondolnak velem, más kevesebb igényű de szintén ügyes, tanult orvossal pedig nincs ismeretségem. S felhírtam és dicsekte dr. Poort, mint jó barát s igyekezni fiatal orvost s ez ekkor abba maradt, én intem nekem, te szíves voltál receptet küldeni, használtam szerencsét s jobban lettem. De a fej-vezgő 8 év óta folyton mikékel. Tegnapelőtt, vagy tén kedden kopogtat nálam valaki. Tessék, "En dr. Poort vagyok, hallottam Salomon Ferenckem, eljöttem most." Értelmes, ügyes embernek tálaltam részvétel kérdéssel bajomról, én elmondtam neki 8 év alatt phidaisait s mindent, s lelkendezett, megviesztelt, megkopogtatott, s diagnózisra lépett. En megmondtam, hogy nem féj schol,

1861/872 31

1861

1861/5

de ő bizon állta, hogy a lép most is dagadt. Nem mond-
tam neki, de emlékeztet, hogy Kőrösön is néha két-három
nap kegyetlen fájdalmakat éreztem épen a tájon, hol ő vizsgál-
ta, mit akkor veled sem kísérttem rheumának, húlének
tulajdonitván s hudeg vizek, másszor melege fedővel etc. cu-
lép-baj. En nem emlékeztet, hogy ilyet mondtál volna; de
előkeve utóbbi recepted, meggyőződött, hogy te is annál
tartottad: és rendelt, ammi következik.

Recepted első részét, a hashejtőt, megcsináltatni egy szer, dél-
előtt bevenni: délután kezdni a te piluláidat és 14 napig
6 hétig minden reggel elomra egy pohár keserűre (budei) egy
pohár ivóra, egy óra séta szabadban, ugy a reggeli. Nem int
semmit, a te receptedre küldtem patikába, azt használnom
ily módon. Ő biztosított, hogy a lábam nem fog, ellenben a
lép-dagályt eloszlatja s ha a lépét tökéletesen ki nem gyógyít-
ja is, tetemes javulást okoz. En elfogadtam, bizalmamat meg-
erősítette az az, hogy épen a te kéreidet ajánlja s megkezdtem a
curet tegnap (16-an).

Nem ezért írom ezt, hogy a orvos láta mesélt veled tanács-
renek: hanem 1. hogy tudjad; 2. és főleg, hogy nem lesz e
nagy ártalmamra, kivélt a pilulák oly nagy mértékben hasz-
nálása. Tudom, hogy bennük chinin van, de miatti aggodalma-
mat kísérttem is Poornal; de ő azal nyugtatott meg, hogy előtte
let az éven ártatlan szer ellen, mellyel vádolják; hisz az elterjedt

Te, aki bajomat bizonosítottad, és így jobban tanulma-
nyozhatok minni. A, meg lehet, nem lesz vele egy véleményem a
baj iránt; mindasáért én már feltettem megemben kéjzoni
a tanút végig. Töred csak az iránt kérték felvilágosítást:
nem lesz-e ártalmas — szerinted létező bajomat még árgobiten-
dó — ezen cure? Mert ha nem, akkor — használ nem használ-
végig folytatatom, de ha nagyobb veszélytől tartthatnék, vagy tart-
nál te, akkor ebbe hagyom, mihielyt síves soraid hordom jutnak.

Légy jó, edes barátom válaszolj rögtön. Síves idővelésüket
a tiédnek! téged pedig ötéllek forrón. Jger barátod Ádám János.
U. i. Megírtam a levelet tegnap előtt, de nem tettem postára.
Feltettem, hogy mind irántad, mind Poornal iránt nem illő eljárás
lesz. De a chinin (vagy mi más a pilulában) annyira ígét, hogy
estefele már csak melleszen hellek tőle, tegnap este erős szédül-
lések jöttek nem az alkumnyadéskor alig tudtam elaludni. Ma
kerestem Poort, nem találtam. Te el így megy, nem állom ki
a 14 napot; mert nekem dolgozni kell, nem csak aggodni.
Mit tegyek? válaszolj hamar.

A. J. Stoversei a nagy kőrösi temetőben. Kana János

Yolma (Kassá Karolyne) Stoverse.

+ 1853. jún. 17. én

Egész teste fájdalom volt,

Egész lelke keserűt.

A súlyával földre hajolt

És a mennybe szökött.

(A szöveg után következő még sokkal Kassa Karoly toldotta meg.)

Rupai Kovács Mihály + 1859. dec. 24.

Dr. Karolyi Sámuel + 1862. sept. 26.

1861

M 5/60

(P)